

manya. El sol fet que pertanyin a l'estat alemany no vol dir que els seus habitants siguin alemanys, ni vol dir que siguin francesos el sol fet que la sort de les armes aliades els hagi retornats a França. Es canvia l'estat administrador, però no canvia la nacionalitat dels habitants, perquè no en canvia ni llur idioma ni llur cultura.

El tret més característic d'una nació és el seu idioma. Però per la comunitat d'idioma solament no es determina una nacionalitat comuna. En tenim molts exemples i alguns d'ells són molt actuals: l'estat del Canadà és format per dues comunitats lingüístiques: la comunitat d'origen anglo-saxó i la comunitat d'origen francès. Les dues comunitats conviuen, o mal conviuen, en una mateixa organització estatal, però si bé això no vol dir que siguin una mateixa nació tampoc no pot deduir-se'n, pel sol fet que una d'elles parli francès, que aquesta comunitat formi part de la nació francesa. De la mateixa manera que cap de les repúbliques de l'Amèrica llatina, pel sol fet de parlar castellà, no forma part de la nació espanyola.

Bèlgica té dues comunitats lingüístiques ben definides: la flamenca i la walona. La primera parla flamenc i la segona, francès. Els darrers disturbis lingüístics han provat sobradament les importants diferències entre les dues comunitats,

les quals diferències han fet aparèixer encara divergències culturals, polítiques i econòmiques. Com a conseqüència cal no confondre l'estat belga amb la nació. En tot cas l'estat belga pot esdevenir un estat multinacional, és a dir que independentment de la seva forma monàrquica o republicana, burgesa o socialista (formes variables de l'estat) hi ha les formes definides de la seva composició multinacional.

Tenim l'exemple de l'estat socialista de Iugoslàvia, estat multinacional, car regeix diverses nacionalitats ben definides, com són els croates, serbis i eslovens.

No toquem avui la diversitat nacional de la península Ibèrica, perquè oficialment s'adapta a la definició de conveniència que en dona Espasa-Calpe, però que una anàlisi menys superficial ens faria observar com la seva composició nacional s'adapta millor a la necessària existència d'un estat multinacional i no al de l'estat-nació.

El *Nouveau Petit Larousse illustré*, menys permeable a la raó d'estat i hereu al seu país d'una tradició de llibertat i tolerància, defineix la nació com «una comunitat d'homes que habiten un mateix territori i que tenen un origen i una llengua comuns amb interessos comuns de llarg temps ençà».

CELESTI MARTI SALVAT.

Un problema capital

Si volem pensar una mica en què és el Reus d'avui, haurem de dedicar-nos a fixar l'atenció, quasi exclusivament, sobre el personal que hi ha darrera d'aquest concepte, de quantitat tan difícilment mesurable, que s'anomena cens. Els ingredients restants, en especial els d'embalim simbòlic, són, veritablement, de segon rengle.

I quina mena de gent habita el Reus d'avui? Per a passar comptes, ens trobarem (instintivament i sense remei) en la feina de repartir el total en tres capítols principals, perquè l'origen dels reusencs és, amb molt escasses excepcions, de tres menes i perquè el fet produeix unes diferències a considerar. Ja sabem que això passa en totes les poblacions de característiques semblants. Però no és qüestió, ara, d'establir paral·lelismes, sinó d'ocupar-nos estrictament del nostre cas, oblidant les múltiples coincidències.

Situarem en el primer capítol (primer, perquè

cal començar per un cap o altre) els vells reusencs, els de soca i arrel, els «purs», els que duen moltes generacions radicades aquí. Hi ha, després, els «quasi purs», els que han vingut, ells o els seus pares, de les comarques a la seva capital i per als quals Reus, de més lluny o més a prop, ha estat sempre familiar i que, de fet, es confonen amb els primers. Finalment, hi ha els nou vinguts, els forasters, com duen, aproximadament, a Mallorca; en resum: la gent del sud de la península que la misèria ha tret de casa per a fer-los buscar un lloc on els fos possible de viure una mica més dignament. Obviament, en el cas dels milers que viuen amb nosaltres, el lloc on han fet cap ha estat el nostre poble, aquest poble nostre que ara també és el seu.

S'ha d'advertir, com en un parèntesi, que resulta incòmode parlar tan elementalment d'una

cosa que tothom coneix. Però hi ha hagut un silenci tan absolut entorn d'aquest tema que per referir-s'hi públicament, no toca altre remei, a conseqüència del silenci, que parlar-ne com si estiguéssim descobrint el cas.

Efectivament, sobre aquesta gent, en públic, se n'han dit molt poques coses. Com si fossin només un problema material d'incomodíssim airejament (quan tantes coses materials han vingut també a solucionar) els òrgans d'informació i expressió reusencs (els pocs papers que es publiquen i les dues emissores de ràdio) els han ignorats del tot. Només el malaguanyat periodista de Ràdio Reus, Josep Maria Rebull, va intentar dedicar unes emissions als tràfecs que passen en els seus barris deixats de la mà de Déu; però l'intent es va veure frustrat per poderoses pressions locals.

La suma de l'actuació particular i col·lectiva dels individus que integren el nostre cens, les formes de relació entre ells establertes, els lligams i diferències que es produeixen entre els diversos i, segons el punt de mira, canviabls estrats existents són els únics factors a tenir en compte en el moment de mesurar el valor veritable de la població. Es de lamentar profundament que en aquesta transcendent avaluació es posi en evidència un defecte enorme en el qual hem caigut i que ens desacredita sensiblement. Com si no en tinguéssim prou amb la subsistència de les generals discriminacions secularment establertes per raons econòmiques, avui n'estem perpetrant una altra. Per una colla de motius, el cert és que la gent del tercer capítol que hem descrit, reben un tracte inferior respecte als reusencs més o menys «històrics». Segurament que el cas s'ha produït poc menys que automàticament a causa del problema de l'estatge que ha fet que la immensa majoria dels que han vingut del sud quedessin confinats, perquè no hi havia altre lloc, en els nous barris que ells mateixos han format (amb l'«ajuda» d'uns parcel·ladors que han fet l'agost tot l'any durant molt anys, venent les ja cèlebres parcel·les que han arribat a servir de nom genèric als diferents nuclis que s'han creat) i així han quedat aïllats del que es considera el veritable casc urbà. Aquests nous barris han estat molts anys absolutament orfes de la preocupació municipal i avui encara reben una atenció molt inferior a la que es dedica al casc eixamplat de la població vella, ja que aquests nuclis suburbans no posseeixen gairebé cap dels serveis municipals més

indispensables que existeixen a la resta de la ciutat.

El que proporciona una més transcendental gravetat a la qüestió és, però, l'acumulació de circumstàncies importants que s'hi barregen. Perquè el problema no es limita tan sols a una diferència de preocupació municipal sobre diversos sectors de la geografia urbana. Això resultaria ben poc afortunat, però no seria tan sensible si no s'hi afegís la lamentable i casual coincidència que als barris oblidats hi viu un personal de característiques molt poc comunes a les de la població autòctona. És aquesta acumulació de fets (immigrats del sud de la península que viuen aïllats en uns barris, víctimes de la descurança administrativa, només habitats per ells) la que aguditza el problema i produeix, en definitiva, la inacceptable discriminació existent, de la qual, en no posar-hi remei, som responsables, al capdavall, encara que s'hagi produït automàticament, tots els «vells» reusencs, els quals, es vulgui o no es vulgui, som els qui portem, fins on és factible, la direcció de la ciutat.

Es hora que ens adonem que els nou vinguts tenen els mateixos drets (els deures no els fem pas francs) que els antics estandants de la població. Per al Reus, per al Reus autèntic i no per al simbòlic que tira cap a la pura ficció, són tan importants els assumptes de les «parcel·les» com els de la plaça de Prim, posem per cas; són igual importants i, pel seu caràcter, molt més urgents. La preocupació per l'estètica del rovell de l'ou (ben poc respectada, per cert,) no ens donarà el grau de civisme que ens imaginem si no es resolen els greus problemes de moral ciutadana que tenim plantejats.

Filant una mica més prim, hem de dir també que d'aquesta gent en sabem ben poca cosa. Tenim idea que s'inicià l'arribada massiva ja fa bastants anys, però no coneixem el nombre dels que hi ha instal·lats ni sabem si en segueixen arribant, amb perill de recargolar el problema, ni els ha preguntat ningú què opinen o què pensen de la nova ciutat on viuen, perquè es veu que no es pot perdre el temps en aquesta mena de romanços que s'anomenen estadístiques, enquestes o altres passatemps semblants, tot i que el coneixement és element indispensable per a enfocar qualsevol empresa de l'ordre que sigui.

Amb estadístiques o sense elles, el que sí que es fa evident és que les coses no poden seguir de la mateixa manera. No hem de continuar conformant-nos a ser responsables d'una discriminació capaç de repartir els drets cívics en dues

categories d'escandalosa desproporció. Aquí juguen carta decisiva l'humanitarisme, l'esperit cristià i, fins i tot, amb carta menor, un elemental bon gust. En el terreny col·lectiu, ens hem d'adonar que el cas afecta (i que se'm perdoni la solemnitat) la dignitat ciutadana. I tota la responsabilitat recau, repetim-ho, sobre els «vells» reusencs, perquè de les dues seccions que s'han format, som els únics que tenim una mica de veu i una mica de mà. Els altres, febles per molts motius, per ara només encaixen i només comencen a gemegar tímidament a través d'alguna comissió que arriba, de tant en tant, a Casa de la Vila.

La qüestió tot just s'inicia i, per cap concepte, no podem deixar que augmenti i s'aprofundeixi en les mateixes condicions amb les quals, fins ara, s'ha vingut descabdellant. A ningú no pot escapar que resulta un altre greu atemptat contra una sana convivència no obrir els braços per a la integració (i això és el que es fa en preocupar-se'n) a una considerable minoria que ara es manté en un «apartheid» físic, i, no cal dir-ho, espiritual i és de diferent origen geogràfic, té un altre nivell cultural, uns altres costums, una altra llengua i una preparació laboral que la manté en els nivells menys estimats del treball manual, amb les consegüents implicacions de debilitat econòmica, en relació a la majoria dels seus conciutadans.

Capdavanter en la inajornable i múltiple acció que cal que es produeixi, l'Ajuntament, al revés de com ha fet fins fa poc, hauria de donar l'exemple, el qual tindria la facultat de produir positives i necessàries repercussions en la particu-

ritat de cada consciència. Individualment es cau amb molta facilitat en la temptació de tractar despectivament els nou vinguts, (això ha succeït sempre i a tot arreu) especialment perquè aquests no tenen res de poderosos i potser perquè faltin orientacions, veus autoritzades i, en especial, exemples alligonadors que ens suggerixin a tots plegats quines són, en aquest assumpte, les nostres obligacions particulars i col·lectives.

La crua i repetible veritat és que, fins ara, s'ha fet molt poca cosa, en tots els ordres, perquè els «altres» reusencs es trobin a Reus com en un lloc propi. És cert que sense una bona acollida o un tracte cordial o unes facilitats oficials també arribarien a estimar la ciutat on viuen ja que això és poc menys que llei de vida. Però seria molt més fàcil i còmoda la seva adaptació si se'ls ajudés a realitzar-la amb tota la bona voluntat de què pot ser capaç la màquina administrativa, de forma que se'ls canalitzés fluidament cap a la vida d'una ciutat ja madura com a tal. Aquesta actitud (i la desitjada benvolença de la població ja de temps establerta que els està moralment obligada perquè es troba en una situació més favorable) els ajudaria a arrelar-se novament, els responsabilitzaria, cosa molt important per a ells i per a la col·lectivitat, i, finalment, predisposaria el seu ànim a conèixer i estimar la nova comunitat que els conté, amb un sentiment molt més intens i vigorós que el que ara els deu proporcionar el simple contacte físic amb la nova terra que trepitgen.

XAVIER AMOROS.

NOTICIARI

El Centre de Lectura a Tele/estel

Josep Faulí, en «Un aniversari que no podem menystenir» (Tele/estel, 18-8-67) parlant de la necessitat de commemorar amb unitat, altura i dignitat el centenari del naixement de Pompeu Fabra, que s'escaurà el 20 de febrer de 1968, anomena «el Centre de Lectura, de Reus, que va destacar tant en commemorar el cinquantenari de les normes ortogràfiques», com una de les «entitats que durant molt de temps han servit la nostra societat des de diferents camins». Fa goig de veure'l citat al costat del Centre Excursionista de Catalunya, de l'Orfeó Català i de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. Agraïm a Josep Faulí l'honor que fa a la nostra entitat.

Traduccions del Dr. Vallespinosa

Hem vist amb força satisfacció que l'últim volum de la col·lecció «Clàssics de Tots els Temps», que publica l'Editorial Alpha, de Barcelona, enllestit no fa gaire, conté sis obres capitals de Racine, el gran dramaturg francès: Andròmaca, Britànnic, Berenice, Ifigènia, Fedra i Ester, en una traducció poètica magistral del Dr. Bonaventura Vallespinosa, president de la nostra Secció de Lletres.

També ha aparegut, traduït per ell mateix i amb igual mestratge, *El bell estiu*, de Pavese, a les Edicions Proa. I, fa algun temps, l'Editorial Vergara va publicar la versió catalana de *La Caiguda*, de Camus, del mateix traductor.